

NATUURCOMPENSATIE: LAATSTE STROHALM, AFLAAT OF ONBEREKENBARE OPLOSSING?

Natuurcompensatie – het aanleggen van nieuwe natuur ter vervanging van beschermde natuurwaarden die door (bewust) menselijk ingrijpen vernietigd werden – begint meer en meer een ingeburgerd begrip te worden.

Hoewel velen die iets nieuws willen aanleggen in het buitengebied ermee geconfronteerd worden, zeker als er beschermde soorten in het geding zijn, is het nog maar de vraag of natuurcompensatie wel de positieve effecten oplevert die ervan verwacht werden. In veel gevallen waar compensatie opgelegd werd is binnen 3 jaar na de vernietiging van de natuurwaarden de nieuwe natuur nog niet aangelegd. Zo bleek in ieder geval bij de evaluatie die vorig jaar van de Limburgse regeling voor natuurcompensatie werd uitgevoerd. Deze conclusie leidde zelfs tot vragen in de Tweede Kamer. Opmerkelijk, immers de provincie Limburg heeft sinds 1997 één van de meer vooruitstrevende compensatieregelingen.

Een interessant voorbeeld van de nieuwe natuur die natuurcompensatie kan opleveren is de opvallend ronde en steile miniheuvel tussen het spoor en de Asseltse plassen vlak voor het punt waar de spoorlijn van Roermond naar Eindhoven de Maas oversteekt. De heuvel is aangelegd ter compensatie van verlies van foerageergebied van een dassenpopulatie welke in de steilrand op de overgang van Maasdal naar het eerste Maasterras een prachtige reeks burchten bewoont. Het leefgebied van deze Dassen werd als gevolg van de laatste uitbreiding van de Asseltse grindplas fors verkleind. Gelukkig kunnen ze bij hoog water nu wel de verhoogde kunstheuvel in en op.....

Zijn dit soort natuurelementen waar we op hoopten toen we pleitten voor natuurcompensatie?

Een zéér duidelijk kunstmatig aangelegde heuvel die er uitziet als een grafheuvel of een 20e-eeuws landschapskunstwerk? Het zal, vermoed ik, eerder de geschiedenis ingaan als een cultuurhistorisch object dan als een natuurgebied. Eerder als een aflaat dan als een zinvolle natuurbeschermingsactie.

Het aflaat-karakter van natuurcompensatiewerken is waarschijnlijk het grootste punt van kritiek op de natuurcompensatieregelingen die nu in bijna alle provincies van kracht zijn geworden. De bedoeling was immers vooral te voorkómen dat natuurwaarden aangetast worden. De bedoeling was niet dat aantastingen van natuurwaarden ver-

gemakkelijkt worden doordat de aangetaste natuurwaarden elders aangelegd mogen worden.

Een heel ander probleem bij natuurcompensatie is dat compensatie voor verlies van leefgebieden van beschermde soorten en compensatie voor verlies van natuurgebieden en landschapselementen op ingewikkelde wijze elkaar overlapt. In hoeverre mag de compensatie voor het verlies van een naaldhoutakker door aanleg van een nieuw bos tevens gerekend worden als de compensatie voor het aantasten van de leefgebieden van een reeks beschermde bosvogels? Mag de aanleg van het bos tevens tellen als onderdeel van de compensatie voor de vernietiging of versnippering van leefgebieden van een aantal amfibieën of van bepaalde soorten vleermuizen?

De redeneringen en berekeningen zijn inmiddels zo complex geworden dat er alleen al voor de natuurcompensatie bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, woonwijken en infrastructuur ten oosten van Roermond een heus handboek geschreven moest worden. Op zich een prima initiatief, echter stelt u zich voor hoe complex dat handboek moet worden als het antwoord moet geven op deze vragen voor geheel Limburg. In die zin begint natuurcompensatie een bijna onberekenbare oplossing te worden.

Als we op deze weg doorgaan vrees ik dat we straks wel een enorm woud hebben, maar helaas geen woud waar wat dan ook kan leven: een woud van regels, van uitleg van regels en regels voor de toepassing van regels... Natuurlijke en halfnatuurlijke ecosystemen zijn – ook in Nederland – zulke complexe gehelen dat we ze vrijwel niet zonder verlies aan kwaliteit op de ene plaats kunnen afbreken en elders weer opbouwen.

Ook dat pleit ervoor om natuurcompensatie alleen in die gevallen toe te passen waar er uiterst dringende redenen zijn om aantasting van beschermde natuurwaarden toe te staan. Op dit moment leeft nog te veel het idee dat aantasting

van natuurwaarden geen groot probleem meer hoeft te zijn. Immers die natuurwaarden leggen we dan maar ergens anders aan. Er zijn echter duidelijk grenzen aan de maakbaarheid van de natuur.

Ook hier beginnen we met zijn allen tegen een groene grens aan te lopen. Willen we de nog aanwezige waardevolle natuur in Nederland behouden dan zullen we moeten accepteren dat ook deze groene grens gerespecteerd moet worden.

Torben Mulder